

Політичні проблеми міжнародних систем та глобального розвитку

УДК 339.9:321

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.13464975>

Вплив міжнародних політичних процесів на політичну стабільність країн: огляд літератури

Вусик Ганна Леонідівна,

кандидатка філологічних наук, доцентка, доцентка кафедри української мови та
славістики, Бердянський державний педагогічний університет, м. Бердянськ,
Україна, <https://orcid.org/0000-0003-1111-5172>

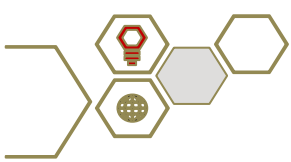
Лікарчук Дар'я Сергіївна,

кандидат політичних наук, доцент кафедри міжнародних відносин, факультет
PR журналістики і кібербезпеки, Київський національний університет культури
і мистецтв, м. Київ, Україна, <https://orcid.org/0000-0003-1603-7601>

Прийнято: 17.07.2024 | Опубліковано: 25.08.2024

Анотація: Метою цієї статті є аналіз політичних ризиків, пов'язаних із глобалізацією, та їх вплив на внутрішню політику країн.

Для досягнення мети дослідження було використано комплексний підхід, який включає аналіз сучасної наукової літератури, порівняльний аналіз і формування ключових результатів проведеного дослідження. У статті проаналізовано різноманітні теоретичні підходи до вивчення політичних ризиків у контексті глобалізації, досліджено вплив міжнародних політичних процесів на внутрішню політику країн та визначено основні виклики та загрози, пов'язані з глобалізацією для національних політичних систем.

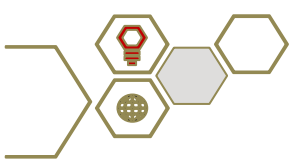

У результаті дослідження виявлено, що глобалізація створює низку політичних ризиків, таких як зростання нерівності, підрив державного суверенітету, посилення транснаціональних загроз та інші. Міжнародні політичні процеси, такі як торговельні війни, фінансові кризи та геополітичні конфлікти, можуть значно впливати на внутрішню політику країн, призводячи до політичної нестабільності, зміни політичного ландшафту та посилення популізму. Авторами наголошено, що глобалізація є складним і багатогранним процесом, який має як позитивні, так і негативні наслідки для внутрішньої політики країн. Для успішного подолання цих ризиків необхідно зміцнювати національні інститути, розвивати міжнародне співробітництво та адаптувати політику до нових умов глобалізованого світу.

Отримані результати можуть бути корисними для політиків та аналітиків, що займаються питаннями глобалізації та її впливу на внутрішню політику.

Глобалізація спричиняє зростання нерівності, підрив державного суверенітету та посилення транснаціональних загроз, що створює нові виклики для національних політичних систем. Міжнародні політичні процеси, такі як торговельні війни, фінансові кризи та геополітичні конфлікти, значно впливають на внутрішню політику країн, призводячи до політичної нестабільності та зміни політичного ландшафту. Важливим аспектом є розробка нових стратегій управління ризиками, що враховують специфіку глобальних викликів. Подальші дослідження в цій галузі сприятимуть формуванню більш стійких політичних систем, здатних ефективно реагувати на виклики сучасного світу.

Ключові слова: глобалізація, політичні ризики, міжнародні відносини, внутрішня політика, політичні системи.

The Impact of International Political Processes on the Political Stability of Countries: A Literature Review

Hanna Vusyk,

PhD in Philology, Associate Professor, Associate Professor of the Department of
Ukrainian Language and Slavic Studies, Berdyansk State Pedagogical University
Berdyansk, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0003-1111-5172>

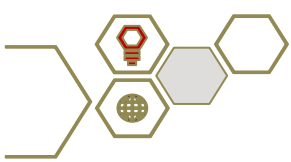
Daria Likarchuk,

PhD in Political Science, Associate Professor at the Department of International
Relations, Faculty of PR Journalism and Cyber Security, Kyiv National University of
Culture and Arts, Kyiv, Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0003-1603-7601>

Abstract: The purpose of this article is to analyze the political risks associated with globalization and their impact on the domestic policy of countries.

To achieve this goal, a comprehensive approach was used, which includes an analysis of modern scientific literature, comparative analysis and the formation of key results of the study. The article analyzes various theoretical approaches to the study of political risks in the context of globalization, examines the impact of international political processes on domestic politics, and identifies the main challenges and threats associated with globalization to national political systems.

The study found that globalization creates a number of political risks, such as rising inequality, undermining state sovereignty, increasing transnational threats, and others. International political processes, such as trade wars, financial crises, and geopolitical conflicts, can significantly affect the domestic politics of countries, leading to political instability, changes in the political landscape, and the rise of populism. The authors emphasize that globalization is a complex and multifaceted process that has both positive and negative consequences for the domestic policy of countries. To successfully overcome these risks, it is necessary to strengthen national institutions,

develop international cooperation and adapt policies to the new conditions of the globalized world.

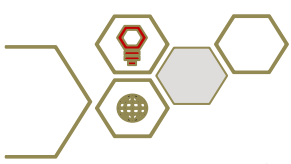
The findings may be useful for policy makers and analysts dealing with globalization and its impact on domestic policy.

Globalization causes growing inequality, undermining state sovereignty, and increasing transnational threats, which creates new challenges for national political systems. International political processes, such as trade wars, financial crises and geopolitical conflicts, have a significant impact on domestic politics, leading to political instability and changes in the political landscape. An important aspect is the development of new risk management strategies that take into account the specifics of global challenges. Further research in this area will contribute to the formation of more sustainable political systems that can effectively respond to the challenges of the modern world.

Keywords: globalization, political risks, international relations, domestic politics, political systems.

Постановка проблеми. Процеси глобалізації, що охопили світ наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст., суттєво змінили характер міжнародних відносин та вплинули на внутрішню політику країн. З одного боку, глобалізація сприяла економічному зростанню, розширенню культурних обмінів та посиленню міжнародної співпраці. З іншого боку, вона породила нові виклики, пов'язані з посиленням міжнародної конкуренції, розширенням транснаціональних злочинних мереж, міграційними кризами та іншими загрозами національній безпеці.

Глобалізація як багатовимірний процес економічної, політичної та культурної інтеграції світу суттєво впливає на внутрішню політику країн, створюючи нові виклики та можливості для національних урядів. Політичні ризики, пов'язані з глобалізацією, стають все більш актуальною темою досліджень у сфері міжнародних відносин та політології. Ця проблематика охоплює широкий спектр питань, включаючи вплив міжнародних економічних

процесів на національні політичні системи, роль наднаціональних інститутів у формуванні внутрішньої політики країн, а також трансформацію концепції державного суверенітету в умовах глобальної взаємозалежності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Глобалізація є складним і багатограним процесом, який має значний вплив на всі аспекти державної політики, від економіки до соціальної стабільності. В останні роки було опубліковано численні дослідження, що вивчають цей вплив.

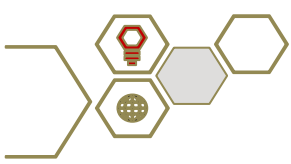
Аналізуючи сучасні дослідження, можна стверджувати, що глобалізація є багатограним процесом, який суттєво впливає на різні сфери суспільного життя. Зокрема, О. Столяренко, О. Хитрова та Ю. Орел [1] досліджували вплив глобалізації на економічну безпеку країн з ринковою економікою, тоді як Є. Воронюк, В. Ярмош і М. Айорінде [2] акцентували увагу на ролі міжнародних організацій у формуванні економічної політики. Автори Д. Ткач і Г. Білокур [3] виявили тісний зв'язок між глобалізаційними процесами і соціально-економічним розвитком.

Р. Федун проаналізував вплив глобалізаційних процесів на публічне управління в Україні, зазначаючи, що адаптація державного управління до міжнародних стандартів є необхідною умовою для забезпечення стабільності [4, с. 1-10].

В. Риков досліджував вплив глобалізаційних процесів на економічну безпеку України, виявляючи ключові виклики та загрози, що постають перед національною економікою в умовах глобальної інтеграції [5, с. 204-208; 6, с. 13-18].

У своїй праці О. Трасковська проаналізувала вплив глобалізаційних процесів на економічний розвиток та взаємозв'язок країн у світовій економіці, акцентуючи увагу на необхідності балансу між національними інтересами та глобальними тенденціями [7, с. 2-8].

М. Андрієнко та П. Гаман розглядають проблеми та перспективи державного управління України в умовах глобалізації економіки, наголошуючи на важливості адаптації управлінських механізмів до глобальних викликів [8, с.

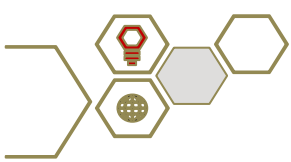
6-22]. До прикладу, Дж. Ахмед аналізує теоретичні засади зовнішньої політики в контексті міжнародних відносин, підкреслюючи тісний зв'язок між внутрішньою та зовнішньою політикою держав у сучасних умовах глобалізації [9, с. 787-789]. Д. Макдауелл, а також К. Данг, П. Ясовська та Х. Раммал досліджували вплив фінансових санкцій та політичних ризиків на міжнародну валютну систему, виявивши нові механізми впливу глобальних фінансових інститутів на національні економіки [10, с. 638-655; 11, с. 1-10].

Дж. Кйове, К. Стрельцова, У. Одзібо та Г. Сірелла, а також Х. Кім, П. Лі та Ю. Лі досліджували вплив глобалізації на діяльність багатонаціональних компаній, виокремлюючи нові можливості та виклики, що постають перед міжнародним бізнесом у сучасних умовах [12, с. 218–226; 13, с. 84-99]. Д. Дрезнер та Г. Адарквах, Г. Беніто аналізували вплив технологічних змін на міжнародні відносини, підкреслюючи роль інновацій у формуванні нових політичних ризиків та можливостей, а також пропонуючи нові підходи до управління політичними ризиками в умовах глобалізації [14, с. 287-299; 15, с. 1-8].

Вплив процесів глобалізації на діяльність багатонаціональних корпорацій був предметом дослідження таких науковців як Дж. Кйове, К. Стрельцова, У. Одзібо, Г. Сірелла, Х. Кім, П. Лі та Ю. Лі, які виявили нові тенденції та виклики в міжнародному бізнесі [12, с. 218–226; 13, с. 84-99]. Д. Дрезнер проаналізував вплив технологічних інновацій на міжнародні відносини, підкресливши їхню роль у формуванні нових політичних ризиків та можливостей [14, с. 287-299]. Нові підходи до управління політичними ризиками в умовах глобалізації запропонували Г. Адарквах та Г. Беніто [15, с. 1-8].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на значну кількість досліджень, багато аспектів залишаються невирішеними. Зокрема, необхідно дослідити:

- вплив міжнародних політичних рішень на внутрішню політику країн у контексті глобалізації;

- механізми адаптації національних політичних систем до глобалізаційних викликів;

- вплив міжнародних конфліктів та санкцій на внутрішню стабільність країн.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Відтак, метою цієї статті є аналіз політичних ризиків, пов'язаних з глобалізацією, та їх вплив на внутрішню політику країн. Для досягнення цієї мети передбачено виконати такі завдання:

- проаналізувати сучасні підходи до вивчення політичних ризиків у контексті глобалізації;

- дослідити вплив міжнародних політичних процесів на внутрішню політику країн;

- визначити основні виклики та загрози, пов'язані з глобалізацією, для національних політичних систем.

Виклад основного матеріалу дослідження. Процес глобалізації, хоч і сприяє економічному зростанню та інтеграції, несе в собі значні політичні ризики. Зростаюча взаємозалежність держав робить їх більш вразливими до зовнішніх шоків, а міжнародна конкуренція посилює боротьбу за ресурси та сфери впливу. Зміна балансу сил на світовій арені вимагає від країн постійного адаптування до нових умов.

Основні політичні ризики глобалізації проілюстровано на рис. 1.

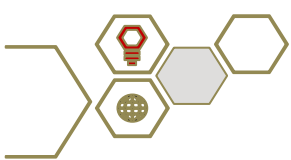

Рис.1. Основні політичні ризики глобалізації

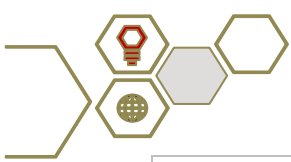
Джерело: розробка авторів на основі даних [1, с. 981-988; 3, с. 28-33; 4, с. 1-10].

Глобалізація, як всеосяжний процес інтеграції економік, культур і суспільств, несе в собі як значні можливості, так і суттєві ризики. Одним з найважливіших аспектів цього процесу є його вплив на внутрішню політику країн. Сучасні підходи до вивчення політичних ризиків у контексті глобалізації викладені у табл. 1.

Таблиця 1

Сучасні підходи до вивчення політичних ризиків у контексті глобалізації

Підходи	Опис	Переваги та недоліки
Системний підхід	Підхід розглядає глобалізацію як складну систему взаємопов'язаних елементів (держави, міжнародні організації тощо), де зміна одного елемента може призвести	- дозволяє виявити приховані зв'язки між різними факторами та передбачити потенційні ризики; - складність моделювання таких систем, необхідність великої кількості даних.

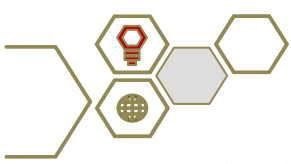
	до ланцюгової реакції в інших частинах системи.	
Історичний підхід	Підхід аналізує історичні процеси глобалізації, щоб виявити закономірності розвитку політичних ризиків.	- дозволяє виявити довгострокові тренди та цикли розвитку політичних ризиків; - складність порівняння історичних періодів через відмінності в умовах.
Інституціональний підхід	Цей підхід фокусується на ролі інститутів (державних, міжнародних, громадянського суспільства) у формуванні та пом'якшенні політичних ризиків.	- дозволяє зрозуміти, як зміна інституційних механізмів впливає на політичні процеси; - може бути надмірно зосереджений на внутрішніх факторах і недостатньо враховувати зовнішні впливи.
Ідеаціональний підхід	Цей підхід підкреслює роль ідей, цінностей та норм у формуванні політичних ризиків.	- дозволяє зрозуміти, як зміна ідей може призвести до радикалізації та конфліктів; - може недооцінювати роль матеріальних факторів.
Мережевий аналіз	Цей підхід дозволяє виявити структуру взаємодій між різними акторами (державами, компаніями, громадськими організаціями) в глобальній мережі.	- дозволяє візуалізувати складні взаємодії та виявити неявні залежності; - вимагає великої кількості даних і складних математичних моделей.

Джерело: розробка авторів на основі даних [1; 3; 6; 8; 12; 13]

Розуміння політичних ризиків у контексті глобалізації є важливим для розробки ефективних політик управління цими ризиками. Комбінація різних підходів дозволяє отримати більш повну картину процесів, що відбуваються в глобалізованому світі, і розробити рекомендації для політиків, бізнесу та громадянського суспільства.

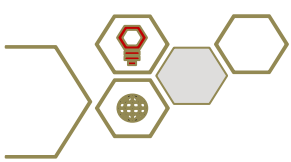
Глобалізація створює тісні взаємозв'язки між країнами, роблячи їх більш вразливими до зовнішніх впливів. Міжнародні політичні процеси, такі як зміни в геополітичному ландшафті, міжнародні конфлікти, торговельні війни та діяльність міжнародних організацій, мають значний вплив на внутрішню політику країн. Основні канали впливу відображені на рис. 2.

Щодо типів впливу міжнародних політичних процесів на внутрішню політику країн можна виокремити три наступні: прямий вплив (втручання

зовнішніх акторів у внутрішні справи країни, наприклад, через економічні санкції, військову допомогу або політичний тиск), непрямий вплив (зміна зовнішніх умов, таких як ціни на енергоносії, ставки за кредитами, що впливає на внутрішню економіку та політичні процеси) та трансформаційний вплив (поширення ідей, цінностей та норм, що призводить до зміни політичної культури та поведінки громадян) [2, с. 1-5; 10, р. 638-657; 13, р. 84-99].

Ключовим викликом для національних політичних систем стає необхідність балансування між вимогами глобальної інтеграції та збереженням національного суверенітету. Це вимагає розробки нових підходів до державного управління, здатних адаптуватися до умов глобалізованого світу, забезпечуючи при цьому захист національних інтересів та демократичних цінностей. Розуміння механізмів цього впливу є критично важливим для ефективного управління політичними ризиками глобалізації та розробки стратегій національного розвитку в умовах глобальної взаємозалежності.

Торговельна політика

Зміни в міжнародній торговельній політиці можуть призвести до перерозподілу ресурсів та зміни структури економіки, що, в свою чергу, впливає на інтереси різних соціальних груп та політичних сил. Наприклад, введення нових мит може призвести до зростання цін на імпортовані товари, що спричинить невдоволення споживачів та тиск на уряд.

Фінансова стабільність

Глобальні фінансові кризи можуть мати серйозні наслідки для внутрішньої політики країн, призводячи до зниження рівня життя, зростання безробіття та соціальної нестабільності. Наприклад, Азіатська фінансова криза 1997 року призвела до політичних протестів та змін урядів у багатьох країнах регіону.

Геополітичні конфлікти

Міжнародні конфлікти можуть призводити до міграційних криз, економічних санкцій та інших заходів, які мають значний вплив на внутрішню політику країн. Наприклад, повномасштабне російське вторгнення призвело до хвилі біженців із України в Європу, що стало серйозним випробуванням для європейських політичних систем.

Поширення ідей та технологій

Глобалізація сприяє швидкому поширенню ідей, технологій та соціальних рухів, що може впливати на політичні орієнтації та поведінку громадян. Наприклад, Арабська весна була спровокована поширенням ідей демократії та соціальної справедливості через соціальні мережі.

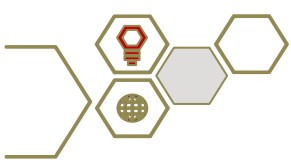
Втручання зовнішніх сил

Великі держави та міжнародні організації можуть втручатися у внутрішні справи інших країн, надаючи фінансову допомогу, підтримуючи опозицію або здійснюючи військові інтервенції.

Рис. 2. Основні канали впливу міжнародних політичних процесів на внутрішню політику країн

Джерело: розробка авторів на основі даних [2; 3; 7; 8]

Глобалізація, як комплексний процес інтеграції економік, суспільств і політичних структур, приносить з собою суттєві зміни в національних політичних системах. Незважаючи на позитивні моменти, такі як економічний розвиток і культурний обмін, глобалізація також створює ряд викликів і загроз, які можуть підіривати політичну стабільність і безпеку країн.

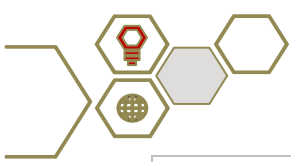

Для того щоб мінімізувати ризики, пов'язані з глобалізацією, країни повинні розробляти ефективні стратегії адаптації, зміцнювати свої інститути та співпрацювати на міжнародному рівні. Основні виклики та загрози мають різноманітний характер і чітко проявляються у декількох ключових аспектах, які відображені у табл. 2.

Таблиця 2

Ключові аспекти викликів і загроз, пов'язані з глобалізацією для національних політичних систем

Ключові аспекти викликів і загроз	Опис
Економічна залежність і вразливість	● Один із найзначніших викликів пов'язаних з глобалізацією це економічна залежність країн від міжнародних ринків і транснаціональних корпорацій. ● Залежність від іноземного капіталу та експортних ринків може зробити національні економіки вразливими до зовнішніх шоків, що, в свою чергу, вплине на внутрішню політику.
Загрози національному суверенітету	● Глобалізація також може загрожувати національному суверенітету. Зростання впливу міжнародних організацій та угод, може обмежувати можливості національних урядів ухвалювати політичні рішення, що відповідають інтересам своєї країни. ● Держави можуть опинитися перед вибором – скорегувати свою політику відповідно до міжнародних зобов'язань або зберегти свою незалежність, що часто стає причиною внутрішніх політичних конфліктів.
Міжкультурні конфлікти і соціальна напруга	● Переміщення людей, товарів і ідей через кордони виявляється неоднозначним: з одного боку, воно збагачує культури, але з іншого може спричиняти культурні конфлікти. ● Глобалізація може поглибити соціальну нерівність і призвести до появи опозиційних груп, які можуть вважати, що їхні ідентичності та інтереси ігноруються. Конфлікти на ґрунті раси, національності чи релігії можуть ставати більш очевидними в умовах культурного змішування, загострюючи політичну ситуацію в країнах.

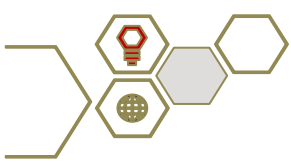

Проблеми безпеки та тероризм	● Глобалізація також створює нові виклики в сфері безпеки. Легкий доступ до інформації, технологій і ресурсів може сприяти розширенню терористичних угруповань і злочинних організацій. ● Глобальні мережі комунікації та переміщення людей ускладнюють вербування нових учасників і проведення атак. Це ставить під загрозу не лише національну безпеку, але й суспільну стабільність, оскільки держави змушені вживати радикальних заходів для забезпечення безпеки, що може негативно позначитися на громадянських свободах.
Дезінформація та маніпулювання	● Глобалізація інформації надає можливості для швидкого поширення не лише правдивих, а й неправдивих відомостей. Дезінформація може стати інструментом впливу на політичні процеси в країнах, маніпулюючи громадською думкою. ● В умовах інформаційної війни політики використовують дезінформацію для досягнення своїх цілей, що може підривати довіру до державних інститутів і дестабілізувати політичну ситуацію.

Джерело: розробка автора на основі даних [1; 2; 4; 13; 15]

Загрози та виклики, пов'язані з глобалізацією, вимагають від країн адаптивності й здорового глузду в формуванні внутрішньої політики. Важливо, щоб національні уряди розуміли, які загрози виникають у результаті глобальних інтеграційних процесів, і реагували на них з урахуванням специфіки власних державних систем. Лише в такому разі можливо створити стійкі політичні системи, здатні реагувати на виклики сучасності й гарантувати стабільність і добробут своїх громадян.

Висновки. Політичні ризики глобалізації мають складний і багатогранний характер, впливаючи на внутрішню політику країн через різні механізми. Аналіз сучасних підходів до вивчення цих ризиків, дослідження впливу міжнародних політичних процесів і визначення основних викликів та загроз дозволяють краще зрозуміти природу політичних ризиків глобалізації та розробити ефективні стратегії для їх подолання. Глобалізація, незважаючи на свої позитивні аспекти, вимагає відповідальних політичних рішень, спрямованих на захист національних інтересів та забезпечення стійкого розвитку.

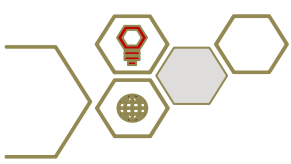
Пропозиції по подальшим дослідженням:

- провести порівняльний аналіз впливу глобалізації на політичну стабільність у різних регіонах світу (це дозволить виявити специфічні регіональні фактори, що впливають на політичні ризики, та розробити більш ефективні політичні стратегії для їх подолання);
- вивчити роль міжнародних організацій у формуванні внутрішньої політики країн, зокрема, як вони впливають на політичну стабільність та економічний розвиток (це допоможе зрозуміти, які інститути найбільш ефективні у зниженні політичних ризиків);
- дослідити вплив транснаціональних корпорацій на внутрішню політику країн, зокрема, як їх економічна діяльність впливає на політичну стабільність та соціальну справедливість (це дозволить розробити політичні інструменти для регулювання їх діяльності на національному рівні).

Отже, глобалізація є складним і багатогранним процесом, який вимагає постійного вивчення та аналізу. Розуміння політичних ризиків глобалізації є необхідною умовою для розробки ефективних стратегій розвитку і забезпечення стабільності в сучасному світі.

Список використаних джерел

1. Столяренко О., Хитрова О., Орел Ю. Вплив глобалізації на економічну безпеку країн із ринковою економікою. *Наукові інновації та передові технології*. 2024. № 6 (34). С. 979-990.
2. Воронюк Є.В., Ярмош В.О., Айорінде М.Б. Вплив міжнародних організацій на економічну політику країн світу. *Ефективна економіка*. 2020. № 11. С. 1-6.
3. Ткач Д., Білокур Г. Вплив глобалізації на розвиток міжнародних соціально-економічних процесів. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2022. № 4 (68). С. 28-35.
4. Федун Р.М. Аналіз впливу глобалізаційних процесів на публічне управління в Україні. *Академічні візії*. 2024. № 33. С. 1-12.

5. Риков В.В. Вплив глобалізаційних процесів на економічну безпеку України. *Право та державне управління*. 2020. № 2. С. 204-210.
6. Риков В.В. Глобалізація та її вплив на економічну безпеку України: виклики та загрози економічній безпеці України. *Global Prosperity*. 2023. № 3(3). С. 13-19.
7. Трасковська О.В. Вплив глобалізаційних процесів на економічний розвиток та взаємозв'язок країн у світовій економіці. *Здобутки економіки: перспективи та інновації*. 2024. № 3. С. 1-10.
8. Андрієнко М., Гаман П. Проблеми та перспективи державного управління України в умовах глобалізації економіки. *Науковий вісник: Державне управління*. 2021. № 1 (7). С. 6-25.
9. Ahmed J. The theoretical significance of foreign policy in international relations-An analyses. *Journal of critical reviews*. 2020. № 7(2). P. 787-792.
10. McDowell D. Financial sanctions and political risk in the international currency system. *Review of International Political Economy*. 2021. № 28(3). P. 635–661.
11. Dang Q.T., Jasovska P., Rammal H.G. International business-government relations: The risk management strategies of MNEs in emerging economies. *Journal of World Business*. 2020. № 55(1). P. 101042.
12. Kyove J., Streltsova K., Odibo U., Cirella G.T. Globalization impact on multinational enterprises. *World*. 2021. № 2(2). P. 216–230.
13. Kim H.M., Li P., Lee Y.R. Observations of deglobalization against globalization and impacts on global business. *International Trade, Politics and Development*. 2020. № 4(2). P. 83-103.
14. Drezner D.W. Technological change and international relations. *International Relations*. 2019. № 33(2). P. 286-303.
15. Adarkwah G.K., Benito G.R. Dealing with high-risk environments: Institutional-based tools to reduce political risk costs. *Journal of International Management*. 2023. № 29(4). P. 101033.